

Beleidsplan uitvoering nieuwe Wet inburgering 2022

Samen bouwen aan een nieuw leven in Gooise Meren

"Zoveel dingen in Nederland zijn goed geregeld en ook goed te begrijpen, ook als je uit een ander land komt. Maar de inburgering was echt niet goed geregeld. Veel statushouders die ik ken wisten niet hoe ze dit moesten aanpakken."

Kheder Abas, sociaal makelaar

Projectleider	Rutger Lith
Afdeling	Mens en Omgeving
Datum	15 oktober 2021
Versie	1.2

Opdrachtgever	Wethouder Barbara Boudewijnse
----------------------	-------------------------------

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	6
1 Stelselwijziging	7
1.1 Problemen binnen de huidige wetgeving	7
1.2 De nieuwe wet inhoudelijk	7
1.3 Doelgroepen	11
2 Visie op inburgering	13
2.1 Visie: eigen kracht als doel in plaats van uitgangspunt	13
2.2 Aansluiting bij aanpalend beleid	14
2.3 Hoe komen we waar we willen zijn?	15
3 Beleidsmatige keuzes	20
3.1 Begeleiding en regievoering	20
3.2 Beleidskeuze met betrekking tot gezinsmigranten en overige migranten	23
3.3 Beleidskeuze met betrekking tot de ondertussengroep	24
3.4 Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid	24
3.5 Communicatie	25
3.6 Handhaving	25
4 Financiële middelen voor de nieuwe inburgering	27
4.1 Middelen voor inburgeringsvoorzieningen	27
4.2 Middelen voor de invoering en uitvoering van de wet:	28
4.3 Overzicht totaal verwachte middelen	29
4.4 Verwachte kosten nieuwe Wet inburgering	29
5 Verdere verloop	31
5.1 Vervolg van de invoering van de nieuwe Wet inburgering	31
5.2 Planning	31

Voorwoord

Statushouders zijn voor de meesten van ons een groep waar we vooral van weten door wat we zien op tv of lezen in de krant: de vreselijke dingen ze hebben meegemaakt in hun land van herkomst of de gevaarlijke reis in overvolle bootjes die ze hebben moeten ondernemen om hier te komen. We verwachten veel van hen als ze hier komen wonen. Namelijk dat ze de taal leren, onze cultuur omarmen en het liefst zo snel mogelijk aan het werk gaan. Maar wat er moet gebeuren tussen het hierheen komen en het uiteindelijk volwaardig meedoen in onze samenleving blijft onderbelicht. Dat is het verhaal van h   ze de taal leren en h   ze aan die baan komen.

Dat verhaal van die tussenfase is waar de inburgering over gaat. Dit lijkt vaak een kwestie van gezond verstand. Om de taal te leren moet je taallessen nemen en om een baan te vinden moet je solliciteren. Maar de werkelijkheid is dat zelfs met veel moeite en goede wil een groot deel van de statushouders maar moeilijk grip krijgt op het bestaan in Nederland. Omdat we graag juist de ervaring en het verhaal van de inburgeraar als uitgangspunt willen nemen voor het beleid, geef ik ter inleiding graag het woord aan Kheder Abas, onze sociaal makelaar participatie, die zelf uit Syrië hierheen is gekomen en heeft moeten inburgeren

Barbara Boudewijnse
Wethouder sociaal domein

"Toen ik 6 jaar geleden in Gooise Meren ging wonen, kon ik niet wachten om weer opnieuw mijn leven op te bouwen.

Ik ben alleen naar Nederland gekomen, ik heb mijn vrouw en kind achtergelaten in Syrië. Ik ben naar Europa gereisd, via Libië, met de boot. Bij aankomst in Nederland ben ik gestationeerd in het AZC van Ter Apel. Vervolgens ben ik naar diverse AZC's gestuurd door heel Nederland. Mijn laatste AZC was in Bellingwolde. Van daaruit heb ik een woning gekregen in de gemeente Bussum. Ik wilde de taal leren, ik wilde werken, ik wilde met Nederlanders in contact komen, ik wilde praten, luisteren, leren, leren, leren.

Omdat ik de taal niet goed sprak en niet goed geïnformeerd was, dacht ik dat ik naar de taalschool moest in mijn woonplaats. Niemand gaf hierover advies, dit was iets wat de statushouders zelf moesten organiseren. Uiteindelijk kwam ik bij een taalschool terecht die niet bij mij paste, maar waar ik moeilijk weg kon. Voor mij was dit moeilijk. Voordat ik het wist had ik mijn lening aan taallessen besteed, maar nog kon ik geen Nederlands spreken. Ik vond het oneerlijk en zonde van mijn tijd en geld.

Om de taal toch te leren heb ik op diverse plekken vrijwilligerswerk gedaan. Ik heb dit allemaal op eigen initiatief gedaan. Bij Versa Welzijn kon ik als vrijwilliger een bijdrage leveren aan de participatie van statushouders in mijn gemeente in de rol van maatschappelijk werker. Ik heb daar mijn netwerk kunnen vergroten. Na overleg tussen Versa Welzijn en de gemeente Gooise Meren is mij de kans gegeven om in dienst te komen bij de gemeente in de rol van sociaal makelaar. In de praktijk fungeer ik als een soort brug tussen de statushouders en de gemeente. Het vrijwilligerswerk bij Versa Welzijn heeft dus geleid tot een betaalde baan.

Zoveel dingen in Nederland zijn goed geregeld en ook goed te begrijpen, ook als je uit een ander land komt. Maar de inburgering was echt niet goed geregeld. Veel statushouders die ik ken wisten niet hoe ze dit moesten aanpakken. En daar probeer ik hen nu ook mee te helpen.

Nu de gemeente weer 'de baas' wordt over de inburgering, hebben statushouders betere kansen om passend onderwijs te krijgen en sneller hun leven op te bouwen."

Kheder Abas
Sociaal makelaar gemeente Gooise Meren

Leeswijzer

Voor u ligt het beleidsplan voor de invoering van de nieuwe Wet inburgering. Dit beleidsplan is ter uitvoering van de wetswijziging die in zal gaan op 1 januari 2022. Voor een volledig inburgeringstraject staat drie jaar. Om die reden zal na een periode van drie jaar opnieuw het beleid worden bekeken en worden besloten of het moet worden aangepast. Hieronder kunt u lezen wat er per hoofdstuk in dit beleidsplan wordt behandeld.

In hoofdstuk 1 wordt uitgebreid ingegaan op wat de wetswijziging inhoudt en welke taken de gemeente erbij krijgt. Dit is ook om aan te geven welke specifieke taken vallen onder dit beleidsplan. Dit hoofdstuk bevat nog geen beleidsmatige keuzes.

In hoofdstuk 2 staat de visie van de gemeente met betrekking tot hoe we de doelgroep zullen begeleiden en hoe we in algemene zin uitvoering zullen geven aan de nieuwe taken die in de wet staan beschreven.

In hoofdstuk 3 wordt specifiek gekeken naar hoe die begeleiding er dan organisatorisch zal uitzien en worden een aantal beleidsmatige keuzes toegelicht.

Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de financiële onderbouwing. Hier gaan we vooral in op de gelden die beschikbaar worden gesteld vanuit het Rijk en in zijn algemeenheid de kosten die we verwachten te maken bij de uitvoering van de wet.

Tenslotte zal in hoofdstuk 5 een planning worden gegeven van alle ontwikkelingen die we nog na het ingaan van de wet willen realiseren.

1 Stelselwijziging

1.1 Problemen binnen de huidige wetgeving

Binnen de huidige wet, middels een wijziging uit 2013, zijn statushouder zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en integratie. Dit houdt bijvoorbeeld in dat zij middels een studielening zelf moeten zoeken naar een taal cursus en hiervoor de aanvraag doen. Echter, doordat statushouders de taal niet spreken en niet gewend zijn aan een complex administratief systeem zorgt de huidige wetgeving vooral voor veel onduidelijkheid.¹

Vervolgens zorgt een gebrek in mogelijkheden tot sturing ook voor de nodige problemen bij gemeenten. Zo zijn projecten die inzetten op een intensievere begeleiding naar werk doormiddel van opleidingen, stages, werkervaringsplekken of werk, lastig te combineren met de inburgeringslessen. Daar komt nog eens bij dat gemeenten slechts zicht hebben op een deel van de gegevens van de statushouders, waardoor onderliggende problemen bij het integreren vaak niet worden meegenomen.²

Ten slotte is de samenwerking tussen samenwerkingspartners in de keten een belangrijke reden voor de stelselwijziging. In het huidige systeem is de overdracht tussen partners vaak slecht georganiseerd, waardoor trajecten niet op elkaar aansluiten en belangrijke informatie niet wordt gedeeld. Door de gemeenten ook hier de regie op te geven is het beter mogelijk om met verschillende samenwerkingspartners afspraken te maken en zo te komen tot een doorlopende lijn van begeleiding. Dit moet het integreren een stuk makkelijker maken.³

1.2 De nieuwe wet inhoudelijk

1.2.1 Beleidstheorie nieuwe Wet inburgering

Op 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in. Het doel van deze wet is om het mogelijk te maken inburgeraars sneller deel te laten nemen in de samenleving door een grotere samenhang tussen inburgering en participatie mogelijk te maken, tussen taallessen in een klaslokaal en in de praktijk. Om die reden zoekt de wet aansluiting bij de Participatiewet en geeft het de gemeente meer bevoegd- en sturingsmogelijkheden. Zo krijgt de gemeente de regie over de uitvoering van de inburgering en de daarbij horende financiële middelen om in een passend taalaanbod te voorzien. Op deze manier is het makkelijker voor de gemeente om een op elkaar afgestemd programma van activiteiten te organiseren waarbinnen de inburgering en andere participatietrajecten leiden tot een snellere integratie.

Met het nieuwe inburgeringsstelsel probeert het Rijk een belangrijke bijdrage te leveren aan het primaire doel van inburgering, namelijk dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee kunnen doen in de Nederlandse maatschappij, en het liefst betaald werk vinden.⁴

Om dit doel te bereiken is het nodig dat inburgeringsplichtigen het hoogst haalbare taalniveau weten te halen en zo vroeg mogelijk beginnen met hun integratie, kennis hebben van de Nederlandse

¹ Memorie van toelichting nieuwe Wet inburgering. Pagina 2. Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/04/memorie-van-toelichting-wetsvoorstel-wet-inburgering>

² Significant. 2018. Hoofdstuk 4

³ Significant. 2018 Hoofdstuk 4.2

⁴ Memorie van toelichting nieuwe Wet inburgering. Pagina 1

maatschappij, en gerichte inspanningen leveren door te participeren. Dit moet worden gerealiseerd door in te zetten op de volgende uitgangspunten:⁵

- Een tijdige start van de inburgering
- Snelheid in de inburgering
- Maatwerk
- Dualiteit
- Kwaliteit van inburgeringsaanbod.

*"Alle inburgeringsplichtigen doen snel en volwaardig mee in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk."*⁶

1.2.2 Instrumenten opgenomen in de Wet om gestelde doelen te bereiken

Om te zorgen dat gemeenten deze nieuwe opdracht goed op kunnen pakken benoemt de nieuwe Wet inburgering een aantal verplichte 'instrumenten' die specifiek zijn opgenomen om de hiervoor genoemde doelen te bereiken.⁷ Hieronder staat per punt uitgeschreven wat die instrumenten zijn en wat voor effect ze moeten hebben:

Brede intake

De inburgering start met een brede intake waarin onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn die de statushouder heeft om succesvol in te burgeren. Tijdens deze intake brengt de gemeente de persoonlijke situatie en de leerbaarheid van de statushouder in kaart door te kijken naar:

- a. het taalniveau;
- b. de mogelijkheden tot arbeidsparticipatie; en
- c. de mate van zelfredzaamheid.

Binnen deze brede intake wordt onderzocht, middels een leerbaarheidstoets⁸, in welke mate we verwachten dat de statushouder in staat is om de Nederlandse taal te leren. De uitkomst van de toets is een belangrijke indicator voor het vaststellen van de leerroute van de inburgeringsplichtige. Op deze manier kan er maatwerk geboden worden aan de inburgeraar door rekening te houden met diens persoonlijke omstandigheden en individuele capaciteiten en de daaraan te koppelen doelen.

Persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP)

Op basis van de informatie die verzameld is bij de brede intake stelt de gemeente het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) vast. Het PIP markeert het beginpunt van de inburgeringstermijn en bevat alle afspraken over de wijze waarop de inburgeraar aan zijn of haar inburgeringsplicht moet voldoen. Dit geldt zowel voor de taallessen als participatieactiviteiten vanuit de Participatiewet. Daarmee zorgt het PIP al meteen voor duidelijkheid over wat de inburgeraar kan verwachten, en kan in het plan ruimte gelaten worden om maatwerk te bieden.

Het PIP wordt vastgelegd in een gemeentelijke beschikking. In dit plan is opgenomen:

- Welke leerroute de inburgeringsplichtige gaat volgen om aan zijn inburgeringsplicht te voldoen

⁵ Memorie van toelichting nieuwe Wet inburgering. Pagina 4-8

⁶ Memorie van toelichting nieuwe Wet inburgering. Pagina 4

⁷ Nieuwe Wet inburgering. 2021. Pagina 20. Bron:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/04/wetsvoorstel-wet-inburgering>

⁸ De leerbaarheidstoets wordt afgenomen door DUO, maar moet worden gefaciliteerd door gemeenten.

- Welke afspraken er zijn gemaakt over de invulling en intensiteit van de andere onderdelen van het inburgeringstraject, zoals het Participatieverklaringstraject (PVT), de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)
- Afspraken over financiële ontzorging en begeleiding naar financiële zelfredzaamheid
- De maatschappelijke begeleiding die geboden wordt tijdens het traject.
- Voor zover van toepassing, welke afspraken er zijn gemaakt met de inburgeringsplichtige over het deelnemen van diens kind aan de voorschoolse educatie.

Financieel ontzorgen

In de eerste zes maanden na het vestigen in de gemeente zal er (financiële) ontzorging voor de statushouder worden geboden door de huur, zorgverzekering en gas, water en licht te betalen vanuit de bijstandsuitkering. Door het financiële gedeelte van de statushouder over te nemen kan deze zich beter concentreren op het vinden van zijn plek in de gemeente en samenleving.

Maatschappelijke begeleiding

Net als in de huidige wet zullen statushouders in de eerste periode na vestiging in de nieuwe gemeente voorlichting krijgen en praktische hulp bij het regelen van de basisvoorzieningen en veel van de administratieve zaken die zij moeten regelen om hun leven in hun nieuwe woonplaats te beginnen. Op die manier kunnen de inburgeraars sneller hun weg vinden in de Nederlandse maatschappij en kunnen administratieve processen snel worden opgestart.

Taalaanbod

In de nieuwe wet wordt gestreefd naar een hoger taalniveau, door de eisen te verhogen en meerdere leerstijlen te ondersteunen. Voor inburgeraars moet er een passend aanbod voor alle taalniveaus komen. Op deze manier is het beter mogelijk om maatwerk te bieden op basis van de leercapaciteiten en leervoorkeuren van de inburgeraars. Zo zal de ene inburgeraar gebaat zijn bij een intensiever klassikaal leerprogramma, terwijl de ander meer gebaat is bij een meer praktische wijze van leren. We onderscheiden daarbij 3 leerroutes:

Onderwijsroute

Een relatief kleine groep heeft voldoende competenties en vaardigheden dat ze een voldoende taalniveau kunnen bereiken om vervolgens een opleiding met succes te kunnen volgen. Deze opleiding kan variëren van een MBO-opleiding tot een universitaire studie. De onderwijsroute is specifiek ingericht als voorbereiding en aansluiting op een vervolgstudie.⁹

Reguliere B1 route

Het grootste deel van de statushouders zal in deze route terechtkomen. Het leren van de taal is hierin het belangrijkste, maar wel in combinatie met (vrijwilligers)werk en maatschappelijke participatie. Verwachting is dat bij het afronden van deze route de statushouder op B1-niveau zit qua taal.

Z-route (zelfredzaamheid)

Voor mensen voor wie de onderwijs- of B1-route buiten bereik ligt, komt er een speciale leerroute zodat iedereen leert zich in de maatschappij te redden. In deze route wordt nog steeds taalonderwijs gevolgd, maar er wordt ook veel en vooral aandacht gegeven aan participatie en maatschappelijke zelfredzaamheid¹⁰.

Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

Via deze module wordt de statushouder begeleid bij zijn oriëntatie en participatie op de arbeidsmarkt. De oriëntatie is erop gericht om de competenties en arbeidskansen van de statushouder op de

⁹ In de Memorie van toelichting staat dat er voor de onderwijsroute een leeftijdsgrens wordt gehanteerd tot 28 jaar. Pagina 26-27

¹⁰ Aan de Z-route is ook een urennorm verbonden van 800 uur taal en 800 uur participatie. Memorie van toelichting. Pagina 29

arbeidsmarkt in beeld te brengen en vaardigheden te leren over hoe men een baan vindt. Het participatie-gedeelte betreft het inzetten van een of meerdere praktische activiteiten, waardoor de statushouder kennis maakt met de arbeidsmarkt en die zijn kansen op werk vergroten.¹¹

Participatieverklaringstraject (PVT)

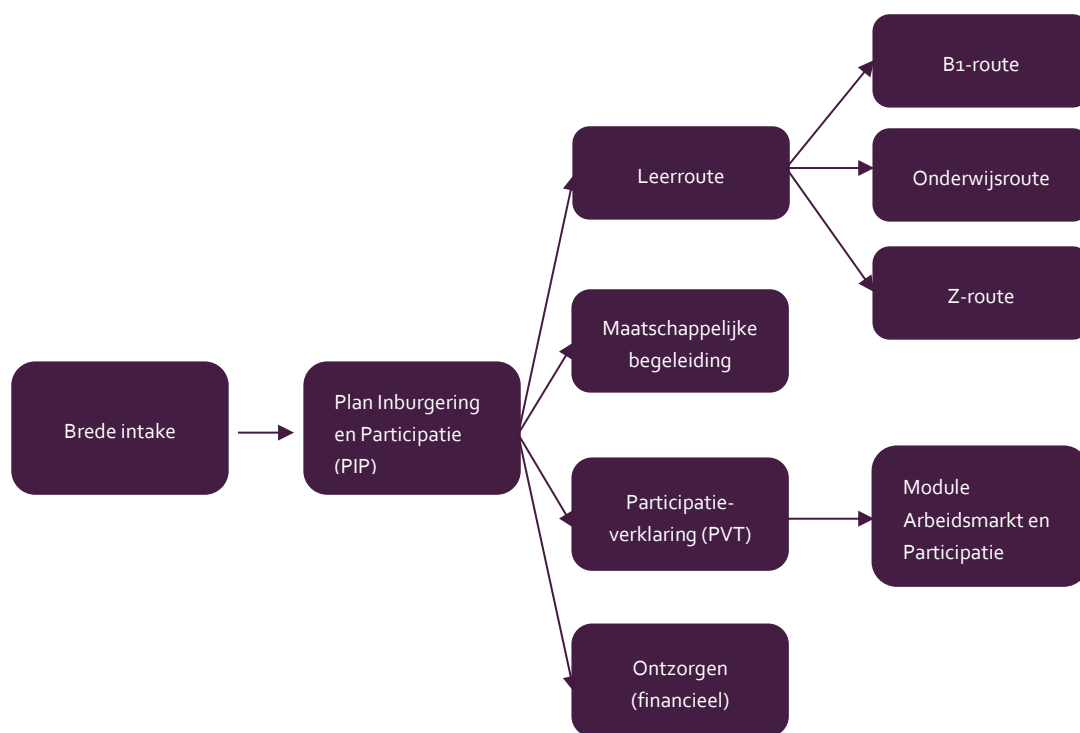
Het doel van deze module is om inburgeringsplichtigen te laten kennismaken met de kernwaarden van de Nederlandse samenleving. Het PVT is al een bestaand onderdeel van de inburgering, maar is op een aantal punten gewijzigd. Belangrijkste wijziging ten opzichte van de huidige wet is dat het programma uit minimaal 12 uur moet bestaan en een activiteit of excursie met betrekking tot één van de kernwaarden moet bevatten. Denk hierbij aan onderwerpen als de democratie en de rechtstaat, de vrijheid van meningsuiting, het verbod op discriminatie en sociale rechten, zoals het recht op medische zorg en onderwijs

De module wordt, bij goed gevolg, afgesloten met het ondertekenen van een Participatieverklaring.

Monitoring

Tijdens het inburgeringstraject zal de gemeente de voortgang op de inburgering op basis van het PIP monitoren. Dit zal gebeuren aan de hand van gesprekken over de afspraken die zijn vastgelegd in het PIP en de door de inburgeraar gemaakte vordering op de verschillende onderdelen van de inburgering.

Handhaving: wanneer de inburgeraar met een uitkering niet meewerkt aan zijn inburgering dan kan het college een boete opleggen. Dit kan zijn bij het afwezig zijn bij de taallessen, de Brede intake, waaronder de leerbaarheidstoets, en voortgangsgesprekken.¹²

¹¹ Deze module is niet verplicht voor statushouders die een taalschakeltraject (de onderwijsroute) volgen.

¹² Memorie van toelichting pagina 41: "het opleggen van een boete dient uiteraard niet lichtvaardig te gebeuren: het is uitdrukkelijk bedoeld als een laatste redmiddel"

1.3 Doelgroepen

1.3.1 Asielstatushouders

Net zoals in het huidige stelsel zijn vreemdelingen die zich duurzaam in Nederland vestigen en in het bezit zijn van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd inburgeringsplichtig. Dit zijn allereerst de houders van een verblijfsvergunning 'asiel bepaalde tijd'. Deze groep inburgeringsplichtigen noemen we de asielstatushouders en het is de groep waar we het vooral over hebben met betrekking tot de voorzieningen die we moeten inrichten voor deze wet. Ook hun familie- en gezinsleden worden als asielstatushouder aangeduid. Dus wanneer een man uit Syrië naar Nederland vlucht dan hebben we het over een asielstatushouder. Wanneer zijn vrouw en kinderen zich hier later bij hem voegen dan hebben we het ook over asielstatushouders.

1.3.2 Gezinsmigranten en overige migranten¹³

Over het algemeen wordt de inburgering gezien in relatie tot asielstatushouders. Dit komt ook doordat er de laatste jaren veel asielmigranten, uit bijvoorbeeld Syrië en Eritrea, naar Nederland zijn gekomen. Echter, de totale groep inburgeringsplichtigen bestaat doorgaans voor bijna de helft uit gezinsmigranten en overige migranten. Dit zijn migranten die voor de liefde, of voor economische redenen in Nederland komen wonen.

In de nieuwe Wet inburgering wordt ook het belang van deze groep om snel in te burgeren benadrukt. Zij voeden immers in Nederland hun kinderen op, bezoeken hier de dokter, maken gebruik van de voorzieningen en willen zich wellicht ook oriënteren op de Nederlandse arbeidsmarkt. Om die reden worden zij ook geacht binnen de daarvoor geldende termijnen één van de drie leerroutes succesvol af te ronden. Dit is inclusief de MAP en de PVT.

Ten slotte wordt in de wet benadrukt dat het ook van belang is dat gezinsmigranten en overige migranten in het nieuwe inburgeringsstelsel steun en begeleiding kunnen krijgen. Om die reden zullen zij, net zoals asielstatushouders, een brede intake moeten krijgen en zal er voor hen een PIP worden opgesteld waarin wordt vastgelegd welke leerroute zij dienen te volgen om aan de inburgeringsplicht te voldoen.

1.3.3 Verschil asielstatushouders en gezinsmigranten

De startpositie van gezinsmigranten en overige migranten is wezenlijk anders dan die van asielstatushouders. Gezinsmigranten hebben de weloverwogen keuze gemaakt om naar Nederland te verhuizen om zich te vestigen bij hun partner. Zij hebben zich, onder andere in het kader van het inburgeringsexamen in het kader van de Wet inburgering in het buitenland (Wib), beter kunnen voorbereiden op hun komst en verplichtingen in Nederland. Daardoor hebben zij vaker al enige kennis van de Nederlandse taal (op niveau A1) als zij starten met hun inburgeringstraject in Nederland.

Gezien gezinsmigranten en overige migranten veelal niet afhankelijk zijn van een uitkering en de Participatiewet om die reden niet op hen van toepassing is, kan op het gebied van participatie minder van hen worden gevraagd dan van asielstatushouders. De beslissingen op grond van de Participatiewet die onderdeel uitmaken van het PIP van asielstatushouders, bijvoorbeeld de beslissing om te ontzorgen, zullen daarom geen onderdeel uitmaken van hun PIP. Dit geldt ook voor de 800 uur participatie die onderdeel uitmaakt van de Z-route. Verder komen zij niet in aanmerking voor de maatschappelijke begeleiding die in het huidige stelsel alleen aan asielstatushouders wordt

¹³ Memorie van toelichting. 2.3.1 Onderscheid asielstatushouders en gezinsmigranten en overige migranten.

aangeboden: vanwege hun andere startpositie in Nederland, blijft deze vorm van begeleiding ook in het nieuwe stelsel voorbehouden aan asielstatushouders.

De tabel hieronder laat de verantwoordelijkheid van gemeenten zien voor het aanbod aan alle inburgeraars.

Gemeentelijk aanbod	Asielstatushouders	Gezins- en overige migranten
Maatschappelijke begeleiding	x	
Ontzorgen	x	
Begeleiding bij inburgering (brede intake, PIP, advies en voortgangsgesprekken)	x	x
Alfabetisering (voor zover opgenomen in het PIP)	x	
Een van de 3 leerroutes, incl. KNM (Kennis Nederlandse Maatschappij)	x	
MAP (Module Arbeidsmarkt & Participatie)	x	x
PVT (Participatieverklaringstraject)	x	x
Andere Participatiecomponenten in PIP	x	alleen bij P.wet uitkering

1.3.4 Ondertussengroep

Zoals u bij 1.1 kunt lezen is binnen de huidige wet onvoldoende steun en begeleiding geboden aan inburgeraars waardoor zij in beperkte mate in staat zijn geweest om bij te dragen aan de maatschappij. Met de nieuwe Wet inburgering proberen we hier per 1 januari 2022 verandering in te brengen, maar dit betekent dat er op dit moment nog steeds inburgeringsplichtigen in gemeenten worden gehuisvest die vallen onder de oude wet. Deze inburgeringsplichtigen worden de ondertussengroep genoemd. Zij vallen de gehele duur van hun inburgering nog onder de oude wet, terwijl het systeem is ingericht op de nieuwe wet. Ondanks dat zij geen formele positie hebben in de wet, worden er wel gelden beschikbaar gesteld om ook deze groep te ondersteunen.

2 Visie op inburgering

2.1 Visie: eigen kracht als doel in plaats van uitgangspunt

De inburgering is onderdeel van een bredere visie die vanuit het sociaal beleid en domein wordt gebruikt om te komen tot een integrale benadering van sociale vraagstukken. Deze visie staat omschreven in het Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018, en is de basis van de hernieuwing daarvan in het beleidsplan 'bouwen aan een krachtige samenleving'. Hierin staat:

"We stellen de vraag van de inwoner centraal en benutten zoveel mogelijk de eigen kracht van mensen. Het resultaat is dat iedereen naar vermogen mee kan doen."

Het doel van de nieuwe Wet inburgering is om alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee te kunnen laten doen in onze samenleving¹⁴. Om te komen tot een inburgering die zorgt dat inburgeraars snel een plek vinden in onze maatschappij en daaraan ook zo snel mogelijk kunnen bijdragen is het belangrijk dat we goed voor ogen houden voor welke groep we dit beleid maken. Op die manier stellen we de vraag van de inwoner centraal. Namelijk door het abstracte beeld van een statushouder, en onze verwachtingen van hoe wij graag zouden zien dat zo'n statushouder zijn inburgering invult, in te kleuren met de verhalen van statushouders zelf en de ervaringen van onze klantmanagers, maatschappelijk partners en taalscholen.

Het beeld dat we dan krijgen is van een groep mensen die hun eigen land en het leven dat zij daar voor zichzelf hebben opgebouwd hebben moeten verlaten. Sommigen hebben een carrière als arts, engineer of advocaat moeten opgeven. Bijna allemaal hebben zij familieleden verloren. Het zijn mensen die, net als wij, trots zijn op wat ze hebben bereikt in het leven, maar zich nu in de situatie bevinden waar ze weer helemaal opnieuw moeten beginnen. Nu moeten ze zich redden in een vreemd land, met een taal die ze niet spreken, gewoontes die ze niet snappen en een gebrek aan een sociaal netwerk om op te leunen. Ondanks deze obstakels hebben de meesten van hen nog de wilsmoed om er wat van te maken, en hiervoor zullen ze vertrouwd moeten raken met al die rare Nederlandse gewoonten en de ingewikkelde taal.

In de huidige wet zijn de statushouders te veel aan hun lot overgelaten. Het vermogen van statushouders om zelf oplossingen voor problemen te vinden en de regie te houden over hun eigen inburgering is gebaseerd geweest op een onderschatting van de barrières die zij moeten overwinnen. De Nederlandse maatschappij is in veel gevallen te complex voor hen, met zijn veelvoud aan regels en wirwar van administratieve handelingen. Daar bovenop komen nog de mentale problemen en gebrek aan richting, waardoor het allemaal teveel is¹⁵.

Verhalen die ons goede moed geven zijn die van statushouders die met de hulp van andere inwoners een klein beetje tractie hebben weten te vinden en vanuit dat eerste contact zich steeds verder hebben weten te ontwikkelen. Vertrouwen in anderen en een duurzame relatie opbouwen met iemand in de gemeente is vaak het begin van het terugwinnen van de eigen regie, waarna het makkelijker wordt om op eigen kracht vervolgstappen te zetten.

We gebruiken de wet dan ook als mogelijkheid om die regie over het eigen leven weer te krijgen en begeleiden de inburgeraars daar actief bij. De gedachte van eigen verantwoordelijkheid, of eigen kracht, is in dit geval nog steeds leidend, maar zal zeker in het begin van de inburgering worden gesteld als doel in plaats van het uitgangspunt. De inburgering wordt dan ook mede als een middel om actief

¹⁴ Zie hoofdstuk 1.2.

¹⁵ Significat. 2018. hoofdstuk 5

deel te nemen aan de samenleving, waarbij het verkrijgen van het nodige zelfvertrouwen en eigenwaarde leidt tot de kracht om op eigen benen te staan en vervolgens ook bij te dragen aan die maatschappij door het vinden van werk. Op die manier kunnen zij vanaf het begin naar vermogen meedoen in de maatschappij en sneller stappen zetten in hun ontwikkeling.

We gebruiken de inburgering om de inburgeraars weer de regie over hun leven te geven.

2.2 Aansluiting bij aanpalend beleid

De nieuwe Wet inburgering sluit, zoals uitgelegd in hoofdstuk 1, aan bij de Participatiewet. Dit komt goed tot uiting in het PIP, het persoonlijk plan inburgering en participatie. Hierin worden de afspraken vastgelegd over de activiteiten op de Wet inburgering en de Participatiewet. Ook vanuit het beleid op de Participatiewet vinden we het belangrijk dat mensen naar vermogen mee kunnen doen. In de verordening 'Werk en Participatie Gooise Meren' is dit 'meedoen' geconcretiseerd door 4 kernwaarden op te stellen. Deze luiden:

1. inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam en leveren naar vermogen bijdragen op economisch, sociaal en maatschappelijk vlak, ook door ondersteuning van anderen
2. inwoners profiteren in gelijke mate van collectieve en - zo nodig – individuele maatwerkvoorzieningen. Iedereen kan meedoen, als het gaat om wonen, arbeid, zich kunnen verplaatsen, recreëren door middel van sport, spel en deelname aan cultuur. En niemand valt 'buiten de boot'
3. Inwoners kunnen invloed uitoefenen op de beleidsontwikkeling en dienstverlening
4. specifieke groepen (bijvoorbeeld mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen) kunnen zoveel mogelijk meedoen aan de reguliere arbeidsmarkt, het reguliere onderwijs etc.

Het beleid op de inburgering sluit goed aan op deze 4 kernwaarden vanuit participatie. Door middel van goede begeleiding doen inburgeraars kennis en ervaring op die ervoor zorgt dat zij (in de toekomst) kunnen deelnemen aan regulier onderwijs of de reguliere arbeidsmarkt, en als dat te hoog gegrepen is dan op een andere manier deel te nemen aan de maatschappij. Alle inburgeraars hebben hierbij dezelfde toegang tot collectieve en maatwerkvoorzieningen. Daarnaast hebben zij zeggenschap over de inrichting van hun inburgeringsproces door bijvoorbeeld keuzes te maken op het gebied van vrijwilligerswerk.

Een goede vergelijking kunnen we maken met de manier waarop we ons schuldenbeleid hebben vormgegeven. Ook hierbij houden we al rekening met groepen waarbij we niet altijd van de zelfredzaamheid uit kunnen gaan¹⁶. Het beleid is er dan ook vooral op gericht om mensen te ondersteunen waar nodig en door niet bang te zijn om, als dit nodig is, zaken over te nemen totdat ze zelf weer vaardig genoeg zijn om grip op hun leven te nemen.

Naast de begeleiding die nu al vanuit de Participatiewet wordt geboden hebben inburgeraars ook toegang tot de hulp en begeleiding die elke andere inwoner van onze gemeente heeft. Zo kunnen zij vanuit het beleid op de Wmo en Jeugd gebruik maken van de beschikbare voorzieningen en passen we deze dienstverlening zo goed mogelijk aan naar de behoeftes van deze groep. Ook vanuit het inclusiebeleid wordt actief gezocht naar manieren om inburgeraars te betrekken bij het inrichten van onze voorzieningen.

¹⁶ Gooise Meren. 2018. Bron:
https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/Beleidsnota_s/Hulp_bij_schulden/Beleidsplan_Hulp_bij_schulden_gemeente_Gooise_Meren_2019-2022.pdf

2.3 Hoe komen we waar we willen zijn?

Binnen de gemeente Gooise Meren streven we er niet alleen naar om invulling te geven aan de nieuwe wet, maar hebben we de ambitie om te komen tot een aanpak die echt zoden aan de dijk zet. We leggen de lat hoog. Om die reden putten we uit de kennis die onze organisatie rijk is en kijken we ook naar hoe andere gemeenten al eerder een succesvolle begeleiding van inburgeraars hebben opgezet. Op basis van deze informatie zijn we gekomen tot een aantal richtlijnen die dienen als uitgangspunten voor het inrichten van de nieuwe taken. Deze richtlijnen sluiten aan bij de uitgangspunten van de nieuwe Wet inburgering zoals die zijn beschreven in hoofdstuk 1.3¹⁷.

Richtlijnen bij de inrichting van de nieuwe Wet inburgering:

- Een goede start:
- Een doorlopende lijn:
- Meer tijdsbesteding per week
- Meer gebruik maken van groepen
- Nadruk op het aanbieden van duale trajecten

2.3.1 Een goede start

De reis naar burgerschap begint niet pas als statushouders in onze gemeente komen wonen. Afhankelijk van wanneer zij hun status krijgen en van wanneer zij in de gemeente kunnen worden gehuisvest verblijven zij vaak een behoorlijke tijd in een asielzoekerscentrum (AZC)¹⁸. Deze tijd wordt nu nog onvoldoende benut om de statushouders in te lichten over wat hen te wachten staat zodra zij in onze gemeente worden geplaatst. Daarnaast is er nog onvoldoende structuur in het taalaanbod dat wordt aangeboden op de AZC's, waardoor er een verschil in taalniveau zit tussen zij die wel taalles hebben gehad, en zij die geen taalles op het AZC hebben gehad. Tenslotte is de taalles op het AZC niet verplicht, waardoor wederom een verschil in taalniveau ontstaat tussen inburgeringsplichtigen.

Om de tijd die statushouders in het AZC doorbrengen beter te benutten zullen we het contact met de AZC's in onze regio verbeteren, zodat we in samenspraak met het COA de verschillende gemeentelijke programma's op het taalaanbod van de COA kunnen afstemmen. Hiervoor blijven we ook met de Regio Gooi en Vechtstreek samenwerken om te komen tot een gezamenlijke werkwijze bij het betrekken van de AZC's, zodat niet alle regiogemeenten aparte afspraken met het COA proberen te maken.

Daarnaast gaan we de inburgeraars proactief benaderen op het moment dat zij nog in het AZC zitten en al zijn toegewezen om gehuisvest te worden in onze gemeente. Op die manier kunnen we de inburgeraars al inlichten over onze gemeente en wat hen te wachten staat als ze hier komen wonen. Ook kunnen we al beginnen met informatie te verzamelen over de inburgeringsplichtige asielzoekers, zodat we later tot een gericht advies kunnen komen met betrekking tot hun inburgering.

2.3.2 Een doorlopende lijn

Zodra de inburgeringsplichtige begint met zijn inburgering is het belangrijk dat hij vanaf dat moment in beweging blijft. Hiermee bedoelen we dat de inburgeraar niet stil komt te staan in zijn inburgering, maar steeds in ontwikkeling blijft. Om dit te realiseren zullen we ook de begeleiding zo vormgeven dat de inburgeraar niet te snel wordt losgelaten.

¹⁷ Uitgangspunten nieuwe Wet inburgering: een tijdige start van de inburgering, snelheid in de inburgering, maatwerk, dualiteit, en kwaliteit van inburgeringsaanbod.

¹⁸ Gemiddelde duur in het AZC is tussen de 3 en 6 maanden, maar soms ook langer.

Een van de problemen in de huidige wetgeving is het gebrek aan samenwerking in de keten¹⁹. Zo zijn er in die keten verschillende gespecialiseerde organisaties die een deel van de inburgeringstaken voor hun rekening nemen die vaak in de tijd op elkaar zijn aangesloten. In die tijd bieden ze vaak trainingen of cursussen aan op een bepaald gebied waarmee de statushouders eventjes bij de hand worden genomen. Echter, zodra de training is voltooid wordt er onvoldoende vervolg gegeven, waardoor veel van de lessen langzaam maar zeker weer worden vergeten. Bij een volgende training moet dan een groot deel wederom worden aangeleerd. Dit is een hoop verspilde energie. In de nieuwe wet zal de gemeente de regie krijgen op de gehele inburgering en zullen we die regie gebruiken om verschillende onderdelen van de inburgering beter op elkaar aan te laten sluiten.

Samenhangend programma

Om die reden zal er een doorlopende lijn komen van activiteiten, cursussen en trainingen die in een ruimer programma geplaatst worden waarin er zo weinig mogelijk gaten van begeleiding zitten. Hierbij is het vooral belangrijk dat een inburgeraar naast zijn taallessen niet een langere tijd zonder aanvullende activiteiten zit. Door het doel te stellen om vanaf het begin de inburgeraars te voorzien van mogelijkheden om te participeren is het mogelijk om een vollediger programma te realiseren, waarin het ene onderwerp logischerwijs leidt tot de inleiding van het volgende onderwerp en de inburgeraar niet tussen trajecten stil komt te staan.

Stabiele begeleiding

Cruciaal bij het voeren van zo'n programma is ook een vorm van begeleiding die doorlopend is. Als er teveel mensen in de keten een klein deel van de begeleiding voor hun rekening nemen zorgt dat voor een continu verlies aan informatie; er is te vaak een overdracht en teveel mensen moeten met elkaar schakelen. Nog veel belangrijker is dat voor een goede begeleiding vertrouwen nodig is, en vertrouwen moet groeien. We zoeken daarom in die doorlopende lijn naar een vorm van begeleiding die ligt bij een beperkt aantal personen die genoeg tijd hebben om aan de inburgeraars te besteden en over een langere periode betrokken kunnen blijven. Met betrekking tot de regievoering over het proces is het daarbij ook van groot belang dat deze belegd wordt bij mensen die de nodige expertise hebben om met deze doelgroep aan de slag te gaan.

Warmere contacten ketenpartners

Bij een doorlopende lijn hoort ook een goede samenwerking tussen de verschillende partners in de keten. Hiervoor is het belangrijk dat de specifieke mensen die vanuit hun organisatie in die keten werkzaam zijn beter contact met elkaar hebben, zodat er makkelijker kan worden gekomen tot een warme overdracht in plaats van een administratieve afhandeling. Wanneer dit goed gebeurt voorkomt het ook dat informatie over individuele statushouders elke keer opnieuw verzameld moet worden en dat bij calamiteiten de partners elkaar makkelijk kunnen vinden.

2.3.3 Hogere tijdsbesteding per week

In de huidige inburgering is een statushouder ongeveer 8 uur per week kwijt aan zijn taallessen en ook een aantal uur aan huiswerk. Daarbij wordt voor een deel van de statushouders nog voor een aantal uur aan aanvullende integratieactiviteiten georganiseerd, die zoals eerder al vermeld vaak nog niet doorlopend plaatsvinden. Uit de evaluatie van het huidige stelsel weten we dat dit meestal niet genoeg is om statushouders snel te laten integreren. In sommige gemeenten is er om die reden al eerder voor gekozen om het aantal uren van activiteiten behoorlijk op te schroeven. Zo hebben ze een samenhangend programma weten te realiseren.²⁰

Een hoger aantal uren die statushouders met hun integratie bezig zijn brengt op meerdere vlakken voordelen met zich mee wat betreft de integratie. Zo is een van de bijkomende voordelen dat een hoger aantal uren automatisch leidt tot een vollere weekvulling en daarmee het creëren van dagritme.

¹⁹ Significant. 2018. Hoofdstuk 4

²⁰ Gemeente Leiden. 2020. Bron: <http://www.jongerenopdearbeidsmarkt.nl/index.php/folders>

Het is goed om mensen te activeren en hen hierin actief te begeleiden, het is daarom belangrijk dat statushouders zo snel mogelijk fysiek en mentaal in beweging zijn. Daarnaast zal een hoger aantal uren met integratie bezig zijn ook zorgen voor een hoger aantal oefenmomenten met de Nederlandse taal en dus beter taalgebruik.

Net als bij inwoners die langdurig in de bijstand zitten, weten we bij statushouders dat een gebrek aan structuur kan zorgen voor opvolgende problemen. Een van die opvolgende problemen heeft te maken met de traumaverwerking, waarbij zij met een beperkt sociaal netwerk en weinig contactmomenten niet kunnen rekenen op hulp van anderen. Het bezig zijn met andere dingen zorgt ervoor dat er wat afleiding is, maar ook dat er makkelijker sociale contacten opgedaan worden, waarmee ze hun zorgen kunnen delen.

Om die redenen streven we ernaar om statushouders te voorzien van een substantieel hoger aantal uren aan taal- en integratieactiviteiten. Hierbij proberen we de tijdsbesteding te verdelen in langer durende trajecten, zodat er makkelijker kan worden gezorgd voor begeleiding (zie doorlopende lijn) en structuur. Een belangrijke randvoorwaarde is wel dat we hiervoor ruimte vinden in het budget, waarbij geldt dat de wettelijk verplichte taken voorrang hebben op aanvullende ambities.

2.3.4 Meer gebruiken van groepen

Het streven naar een hoger aantal uren aan participatieactiviteiten brengt een bijkomende opgave met zich mee. Namelijk, hoe is het mogelijk om voldoende capaciteit te hebben bij een groter aantal participatieactiviteiten wanneer we goede begeleiding willen bieden en de regie op die activiteiten willen houden.

In het huidige stelsel wordt er voornamelijk op individuele basis begeleiding geboden, die vanuit de gedachte van maatwerk wordt geboden. Deze kan voor een deel worden geboden door vrijwilligers, zoals die bij de maatschappelijke begeleiding van Vluchtelingenwerk het geval is, en voor een ander deel door klantmanagers van onze uitvoeringsdienst. Het voordeel van deze vorm van begeleiding is dat het ruimte biedt voor een persoonlijke benadering, die nodig is voor het bespreken van individuele voorkeuren en problemen. Het nadeel van deze vorm van begeleiding is dat hij voor het gebruik van algemene doeleinden inefficiënt is en daarmee duur.

Om maar een voorbeeld te geven van één op één begeleiding: wanneer iemand 60 tot 70 mensen begeleidt en haar volledige tijd zou invullen met het voeren van gesprekken zou dit betekenen dat zij per persoon ongeveer 1 uur per twee weken begeleiding kan bieden. Omdat individuele begeleiders vaak meer werkzaamheden hebben dan alleen gesprekken voeren, is de realiteit eerder dat het hooguit mogelijk is om iemand één keer per maand te spreken. Wanneer we het aantal uren aan tijdsbesteding willen opvoeren zal het dus efficiënter zijn om meer met groepen te doen.

Het is niet zo dat groepswerk alleen een middel is om het efficiënter te werken. Net als het opschroeven van het aantal uren heeft een groepsaankpak, naast de mogelijkheid om meer begeleiding en regie te geven, een aantal belangrijke bijkomende voordelen. Zo is voor het leren van de taal een goede groepsdynamiek erg belangrijk. Statushouders kunnen elkaar op die manier ook helpen en van elkaar leren. Daarnaast zorgt het vormen van groepjes ervoor dat men meteen een klein netwerk tot zijn beschikking heeft. Ten slotte kan een goede groepsdynamiek ervoor zorgen dat men elkaar motiveert en zelfs zorgen dat sociale problemen met elkaar kunnen worden besproken en opgelost.

Om die reden streven we ernaar om waar mogelijk activiteiten te organiseren in groepsverband, met de wens dat het een groep is die langere tijd met elkaar samenblijft. Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat er altijd ruimte moet blijven voor mensen die niet bij een groepsaankpak zijn gediend en voor activiteiten die wel op één op één contact gestoeld zijn.

2.3.5 Nadruk op het aanbieden van duale trajecten, het liefst richting tekortsectoren

Uit onderzoek blijkt dat wanneer statushouders naast het leren van de taal, die taal meteen moeten toepassen in de praktijk, zoals door het doen van vrijwilligerswerk of een stage, dit leidt tot een veel effectievere en snelle verwerving van de taal²¹. Op deze manier kan tijdswinst worden geboekt, kan de statushouder al sneller participeren en wordt de taal in een concrete context aangeleerd, gebruikt en versterkt. Dit is een van de redenen dat de regering expliciet oproept om aansluiting te vinden bij de Participatiewet.

Duale trajecten in samenwerking met werkgevers uit tekortsectoren

De SER wijst erop dat deze zogeheten 'duale trajecten', daarbij een kans zijn om statushouders te leiden naar sectoren waar er een arbeidstekort is. Toeleiding naar deze zogenoemde 'tekortsectoren' zorgen voor een grotere kans dat de statushouder een baan vindt én levert een bijdrage aan de sector zelf. Het richten van de aandacht op een aantal sectoren zorgt er ook voor dat je betere afspraken kan maken met werkgevers. Daarbij geeft het inrichten van een aantal vaste richtingen naar een baan ook houvast voor de statushouders.

Van statushouders wordt verwacht dat zij een weloverwogen keuze maken over de richting waar zij zich in willen ontwikkelen, ervan uitgaande dat statushouders een zelfde soort matching behoeven als Nederlandse bijstandsgerechtigden. Maar statushouders hebben meestal onvoldoende kennis van de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt om zo'n keuze weloverwogen te maken. Hierdoor is de praktijk vaak dat hen wordt gevraagd naar hun competenties en ambities en wordt gepoogd op die manier een ideale match te vinden, maar de kans op een succesvolle plaatsing erg klein is doordat in de meeste sectoren de concurrentie te groot is. Ze zijn er daarom vaak bij gebaat om een aantal overzichtelijke keuzes voorgelegd te krijgen, zoals een aantal trajecten richting tekortsectoren waar die concurrentie een minder grote rol speelt. Op deze manier is er nog wel keuzeruimte, maar ook richting.

Daarnaast is het erg veel werk om voor elke individuele klant te proberen een specifieke match te vinden en daarbij de nodige nazorg te bieden.²² Door de aandacht te richten op een aantal sectoren is het makkelijker om met werkgevers afspraken te maken, het taalonderwijs al te richten op werk in specifieke sectoren, en eventueel al vrijwilligerswerk en werkervaringsplaatsen te regelen in zo'n sector tijdens het inburgeringstraject. De drempel voor werkgevers om een statushouder aan te nemen wordt op die manier verlaagd.

Bij het opzetten van een aantal trajecten naar tekortsectoren geldt weer dat we dit doen om de kans groter te maken dat statushouders actief deel kunnen nemen aan de samenleving én dat het bijdraagt aan hun eigenwaarde. Wanneer iemand niet in deze structuur past zullen we zoeken naar andere manieren van ondersteuning.

Trajecten daar beleggen waar ze horen:

Een van de lessen die we kunnen trekken uit voorgaande projecten, is dat het vooral in de eerste fase van de inburgering erg lastig is om duale trajecten op te zetten door het minimale niveau waarin de statushouders dan de taal spreken. Het is dan nauwelijks mogelijk om mensen bij een bedrijf of organisatie te plaatsen om werkervaring op te doen, en zelf om vrijwilligerswerk te doen.

Deze beginperiode is vooral belangrijk om een plek te krijgen in onze gemeente, met activiteiten waar iemand zich mee bezig kan houden en waardoor iemand echt meedoet, het ontwikkelen van een

²¹ Cedris en Vluchtelingenwerk Nederland. 2018. Pagina 1. Bron: <https://cedris.nl/app/uploads/Eindrapport-Duale-trajecten-taal-en-werk-okt-2018-1.pdf>

²² Kennisplatform Integratie en Samenleving. 2017. Pagina 5. Bron: <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/factsheet-utrecht-aanpak-statushouders.pdf>

sociaal netwerk en een vertrouwensrelatie met een aantal personen. Het is een moment om ook meteen een doel voor ogen te stellen, maar waarbij de druk nog laag wordt gehouden.

Om die reden onderzoeken we of het mogelijk is om statushouders een doorlopende structuur te bieden binnen een programma van participatieactiviteiten, meteen al als ze in onze gemeente komen. Binnen dit programma organiseren we activiteiten die de zelfredzaamheid vergroten, zoals het leren fietsen en zwemmen. Hiervoor zoeken we de samenwerking met organisaties in de basisinfrastructuur.

3 Beleidsmatige keuzes

De nieuwe Wet inburgering bevat taken voor de gemeente die ten dele ingekaderd zijn in de wet en lagere regelgeving. Er blijft echter ook ruimte om taken naar eigen inzicht in te vullen waardoor er rekening is te houden met de lokale omstandigheden en het mogelijk is om maatwerk te leveren. In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de keuzes die we maken met betrekking tot de inrichting van de nieuwe Wet en daarmee de invulling van die ruimte.

De Uitvoeringsdienst Sociaal Domein neemt de regie over de inburgering op zich en zet zich in om samen met onze maatschappelijke partners te komen tot een goed inburgeringsprogramma voor onze inburgeraars.

3.1 Begeleiding en regievoering

Het bieden van begeleiding kan op allerlei manieren worden ingericht. In de richtlijnen beschreven in hoofdstuk 2.2.2 staat dat inburgeraars een 'stabiele begeleiding' nodig hebben. Concreet bedoelen we hiermee dat inburgeringsplichtigen tijdens hun inburgeringstraject duidelijk weten bij wie ze terecht kunnen, dat diegene de tijd en expertise heeft om adequaat begeleiding te bieden én dat die begeleiding over een langere periode bij dezelfde persoon wordt belegd. Deze begeleiding zullen we bieden door een centrale regisseur aan te stellen en daarnaast een aantal trajecten te organiseren waarin ook begeleiding geboden wordt.

3.1.1 Regievoering vanuit de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein

De nieuwe Wet inburgering begeeft zich voor een groot deel op het terrein van de Participatiewet²³. Het is de bedoeling dat de lessen in het klaslokaal worden versterkt met praktijklessen en dat beiden op elkaar aansluiten. Leren door te participeren. Ondanks dat de gemeente in de huidige wetgeving nog geen regie heeft op het taalaanbod is het wel mogelijk geweest om statushouders te begeleiden middels de Participatiewet. Deze taak ligt bij de USD.

Om goed aan te kunnen sluiten bij de begeleiding die we nu al bieden zal de regie over de inburgering daarom ook komen te liggen bij de USD. Hier zal de regie worden gehouden over de algehele voortgang tijdens het inburgeringstraject en wordt samengewerkt met de collega's van participatie en inkomen die nog steeds hun bijdrage leveren op de participatieactiviteiten. Om deze taak goed op te pakken wordt genoeg tijd en ruimte beschikbaar gesteld om tijdens het gehele inburgeringstraject te dienen als vraagbaak en persoonlijke coach voor de inburgeraars. Ook zal vanuit de USD actief worden gestuurd op de activiteiten bij onze maatschappelijke partners om te komen tot een goede afstemming van de dienstverlening voor de inburgeraars.

3.1.2 Trajecten

Een andere manier van begeleiding zal geboden worden door het organiseren van langere trajecten waarin de inburgeraar binnen dat traject beschikt over een begeleider²⁴. Zo kan bijvoorbeeld een groepstraining worden aangeboden voor een half jaar waarbinnen de trainer in dat half jaar verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van de inburgeraars. Bij een dergelijke manier van begeleiding blijft de gemeente voor algemene vragen beschikbaar én behoudt zij de regie op de voortgang. Nu al

²³ Zie hoofdstuk 1.2.

²⁴ Zie hoofdstuk 2.3.4.

zijn er trajecten die naar vrijwilligerswerk of betaald werk leiden voor statushouders. Voor de uitvoering van de nieuwe Wet zullen we hier een schema aan maatschappelijke activiteiten aan toevoegen in de beginfase van de inburgering om zo gedurende de gehele inburgering ook mogelijkheden voor participatie te bieden. Ook de inburgeringslessen kunnen worden gezien als een traject, in dit geval gericht op het leren van de taal, waar inburgeraars begeleid kunnen worden door de taalschool.

Inburgeringslessen

De snelste weg voor inburgeringsplichtigen om mee te doen in de maatschappij is het leren van de Nederlandse taal. Door nieuwkomers te stimuleren de Nederlandse taal op een zo hoog mogelijk niveau te leren en door participatie ook al tijdens de inburgering een belangrijke plek te geven, moet het nieuwe stelsel de inburgering effectiever maken.

Voor inburgeraars is het bereiken van taalniveau B1 het uitgangspunt. Het is belangrijk om daarbij te kijken naar wat iemand kan en nodig heeft. Daarom werkt het nieuwe inburgeringsstelsel met 3 verschillende leerroutes: de B1-route, de Onderwijsroute en de Zelfredzaamheidsroute (Z-route). Zo kan maatwerk worden geboden aan de inburgeraar wat de effectiviteit van inburgeringstrajecten vergroot. De drie routes kennen andere onderdelen, eisen en mogelijkheden.

Een leerroute in het nieuwe inburgeringsstelsel is een traject – met een start en een eind – waarin inburgeraars de Nederlandse taal leren en kennis van de Nederlandse maatschappij opdoen; zo voldoen zij aan een deel van de inburgeringsplicht. De leerroute wordt afgesloten met een aantal examens of, in het geval van de Z-route, een eindgesprek.

Bij het inkopen van de taallessen werken we in regionaal verband samen zodat we een beter aanbod kunnen doen aan de inburgeraars, doordat een hogere instroom zorgt voor lagere kosten en meer instroommomenten. De aanbesteding is bij de Regio Gooi en Vechtstreek belegd en zal in oktober gegund worden.

Binnen de aanbesteding zorgen we dat er goed op de kwaliteit wordt gecontroleerd en dat de taalscholen voldoende maatwerk kunnen bieden middels goede begeleiding en ondersteuning. Verder besteden we ook extra aandacht op de samenwerking met de taalscholen op de andere onderdelen van de inburgering, zoals taal die aansluit op de werkvloer en participatie in de maatschappij.

Traject maatschappelijke participatie

Op dit moment is een groot deel van de trajecten van statushouders bij de USD logischerwijs gericht op het uitstromen naar werk, en is er daardoor vooral een behoorlijk aanbod aan het eind van de drie jaar inburgering. Dit komt omdat statushouders voor die tijd nog niet de taal op een niveau spreken dat zij zijn te bemiddelen naar werk. Om die reden ligt er nog een opgave om te komen tot participatieactiviteiten aan het begin van de inburgering.

Voor de nieuwe Wet inburgering organiseren we daarom ook aan het begin van de inburgeringstermijn een programma van activiteiten dat nadrukkelijk tot doel heeft om in beweging te komen en blijven middels het leren van belangrijke vaardigheden om in de Nederlandse maatschappij zelfredzaam te kunnen zijn.

Hierbij geldt dat alles wat bijdraagt aan de zelfredzaamheid kan worden gerekend als participatie uren²⁵. Denk hierbij aan vaardigheden als: fietsen, zwemmen, naar de huisarts leren gaan etc. Een nadrukkelijk doel moet hierbij ook zijn om uiteindelijk bij een (sport/cultuur) vereniging aan te sluiten en op die manier ook na het programma te blijven participeren

Een belangrijke voorwaarde voor zelfredzaamheid is ook dat er mogelijke obstakels in de vorm van trauma's worden weggenomen. Statushouders zijn een groep die vaker psychische problemen hebben, door de ervaringen die zij in hun land van herkomst of reis hier naartoe hebben meegemaakt. Middels zogenoemde 'empowermentlessen' is het mogelijk statushouders te ondersteunen en meteen te werken aan hun zelfredzaamheid. Ook deze 'empowermentlessen' zullen beschikbaar worden gesteld voor statushouders die hier behoefte aan hebben.

Op dit moment is het mogelijk dat (asiel)migranten een taalmaatje krijgen, of dat zij een taalcafé bezoeken. Het is belangrijk dat inburgeraars die graag extra moeite doen om de taal te leren dit ook kunnen doen in de toekomst. Extra inzet moet beloond worden. Om de reden zal ook in de nieuwe Wet het hebben van een taalmaatje worden gestimuleerd en mogelijk gemaakt.

Trajecten naar vrijwilligerswerk

Voor statushouders die nog niet begeleid kunnen worden naar werk is het doen van vrijwilligerswerk een goede manier om ervaring op te doen en de Nederlandse taal toe te passen. Helaas is het voor de meeste statushouders moeilijk om zelf vrijwilligerswerk te vinden. Daarom hebben we lokaal een pilot georganiseerd om statushouders te begeleiden naar vrijwilligerswerk. In deze pilot gaat het vooral om de verdere ontwikkelingen van de statushouder. Hierbij wordt ook gekeken of er problemen zijn in de persoonlijke omstandigheden die op laagdrempelige manier kunnen worden opgelost.

Voor de uitvoering van de nieuwe wet zullen de lessen uit deze pilot worden toegepast bij de inrichting voor een traject die leidt naar het vinden van een plek als vrijwilliger. Ook binnen dit traject zal de regie blijven liggen bij de USD.

Groepstrajecten naar werk

Voor statushouders die al wat verder zijn in hun ontwikkelingen richting de arbeidsmarkt zijn er regionaal tal van algemene trajecten waar ook plaats is voor deze groep²⁶. Dit zijn trajecten waarin cliënten kunnen werken, met behoud van uitkering voor maximaal 3 maanden waarbij het doel is om hen op die manier door te laten stromen naar betaald werk. Bij deze trajecten wordt een combinatie gemaakt met training en (job)coaching op maat. Denk hierbij aan plekken in de administratie, houtverwerking en bewerking of chauffeur en bijrijder.

Een traject waar nu al veel op wordt ingezet is 'zorgstart', waar cliënten worden begeleid naar een functie in de zorg. Binnen dit regionale initiatief werken de Regio Gooi en Vechtstreek, zorgorganisaties en opleiders samen om inwoners van onze regio via leer/werktrajecten te begeleiden naar een passende baan in de zorg. Ook hier is dus al een koppeling gemaakt tussen leren en werken. Begeleiding binnen dit traject loopt bij uitstroom nog 3 maanden door om uitval te voorkomen. Dit

²⁵ Vooral voor de Z-route is het belangrijk om bij te houden hoeveel uren iemand naast de inburgeringslessen participeert, omdat er voor deze route een wettelijke urennorm is vastgesteld van 800 uur over het gehele traject.

²⁶ Regio Gooi en Vechtstreek. 2019. Bron: <https://www.regiogv.nl/wp-content/uploads/2019/12/Perspectief-op-werk.pdf>

traject is daarbij mede gefinancierd door de sector zelf, waardoor er nagenoeg geen participatiekosten zijn

In de komende periode zal in regioverband worden gewerkt om nog een aantal van dit soort trajecten op te zetten, eventueel kan dit ook lokaal. De nieuwe Wet inburgering biedt kansen om tot een nog betere afstemming te komen met de ondersteuning van het aanleren van taal die benodigd is om te werken in een bepaalde sector. Hierbij is het de bedoeling dat er trajecten komen naar andere tekortsectoren zoals de bouw en de horeca²⁷.

Individuele begeleidingstrajecten naar werk

Voor statushouders die al klaar zijn om naar werk te worden begeleid zijn er ook individuele begeleidingstrajecten waarin jobhunters op basis van maatwerk begeleiding bieden en een gerichte koppeling maken met de arbeidsmarkt op basis van de wensen en capaciteiten van de deelnemers. Op deze manier is het mogelijk om statushouders die niet goed passen in een van de groepstrajecten alsnog hulp te bieden om een betaalde baan te vinden. Ook hier werkt de USD samen met jobhunters die de benodigde expertise hebben om deze groep goed te bedienen om het maximale uit elke klant te halen.

3.1.3 Aanvullende hulp door de Sociaal makelaar participatie

Het team Participatie is aangevuld met iemand die zelf vanuit Syrië in onze gemeente is gekomen. Hij heeft persoonlijke ervaring met hoe het is om in te burgeren²⁸. Deze sociaal makelaar vormt met zijn kennis en ervaring een brug tussen de uitvoeringsdienst en statushouders. Hij kent de cultuur van de mensen die uit het Midden-Oosten komen, spreekt Arabisch en kent vrijwel alle statushouders. De gesprekken verlopen hierdoor soepeler en sneller, zijn diepgaander en leiden tot een beter inzicht van de positie van de statushouder op de participatieladder. Door onder andere het organiseren van gesprekken houdt hij daarbij actief contact met deze statushouders.

3.2 Beleidskeuze met betrekking tot gezinsmigranten en overige migranten

In de wet wordt er een verschil gemaakt tussen aan de ene kant overige en gezinsmigranten, en aan de andere kant asielmigranten²⁹. Net zoals asielstatushouders krijgen gezinsmigranten en overige migranten een brede intake, inclusief leerbaarheidstoets, en zal er voor hen een PIP worden opgesteld waarin wordt vastgelegd welke leerroute zij het best kunnen volgen om aan de inburgeringsplicht te voldoen. Ook de MAP en PVT dient de gemeente aan beide groepen aan te bieden.

De wet biedt wel de ruimte om ook de groep van overige en gezinsmigranten op dezelfde manier te begeleiden als asielstatushouders, bijvoorbeeld door hen ook maatschappelijke begeleiding te bieden. Echter, omdat we ervan uitgaan dat de partner zorg draagt voor het grootste deel van de integratie in de Nederlandse maatschappij zullen we geen extra inspanning leveren om deze groep te ondersteunen. Natuurlijk zal de gemeente wel zijn best doen om ook gezinsmigranten zo goed mogelijk te adviseren over passende inburgeringscursussen en andere manieren om goed te integreren om een goede start in Nederland te kunnen maken.

²⁷ Zie hoofdstuk 5.2 voor de planning.

²⁸ Zie voorwoord Kheder Abas.

²⁹ Zie hoofdstuk 1.3.3.

3.3 Beleidskeuze met betrekking tot de ondertussengroep

Een andere beleidsmatige keuze ligt bij de ondersteuning van de ondertussengroep³⁰. Deze groep inburgeraars valt nog onder de huidige Wet inburgering en mist om die reden de begeleiding die de nieuwe inburgeraars wel krijgen. Een inburgeraar die in december 2021 moet beginnen met zijn inburgering zal dus ook nog onder de huidige wet vallen.

Het is onze inschatting dat de ondertussengroep indirect alsnog meeprofiteert van de veranderingen in het stelsel. Wat betreft het taalaanbod zullen zij waarschijnlijk meegenomen worden in de nieuwe manier van werken, omdat dit ook makkelijker is voor de taalscholen. Het is immers voor hen ook makkelijker om hun cursisten op een overeenkomstige manier te bedienen. Wat betreft het participeren is er binnen de USD al veel opgezet en zal daar ook in de komende jaren op worden doorontwikkeld.

Daarnaast hebben zij wettelijk nu ook al recht op maatschappelijke begeleiding en de PVT, en volgen zij via hun inburgeringslessen de modules 'Kennis Nederlandse Maatschappij' (KNM) en de 'Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt' (ONA, voorloper van de MAP). Het enige dat dus nog ontbreekt is de extra begeleiding die middels de brede intake en het PIP wordt geboden in de nieuwe Wet inburgering.

Om die reden zal er op dit moment geen aanvullende actie worden ondernomen om deze groep extra te ondersteunen. Wel spannen we ons in om deze groep zoveel mogelijk mee te nemen in de nieuwe werkwijze en houden we in de gaten of onze inschatting klopt door in Q3 van 2022 een evaluatie te houden op de voortgang van alle inburgeraars die in 2021 zijn begonnen met de inburgering. We doen dit in overeenstemming met de bestuurlijke afspraken die hierover zijn gemaakt door gemeenten, VNG en SZW³¹.

3.4 Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid

Statushouders zijn een van de doelgroepen die makkelijk in de financiële problemen komen. Dit komt door een gebrek aan kennis van het financiële systeem in Nederland, maar ook door persoonlijke omstandigheden³². Inburgeraars met financiële problemen die niet worden opgelost hebben in de toekomst de potentie om veel meer kosten met zich mee te brengen. Om die reden is eerder al besloten om voor deze groep financieel te ontzorgen door in te houden op de uitkering voor de betaling van een aantal vaste lasten³³.

Daar waar de nieuwe Wet inburgering verplicht om minimaal 6 maanden te ontzorgen door de 5 primaire lasten te betalen, zien we in de praktijk dat die periode vaak niet genoeg is om de inburgeringsplichtige financieel zelfredzaam te maken. Om die reden organiseren we de financiële ontzorging zo dat het ook mogelijk is om langer in te houden op de inkomsten. De lengte van het ontzorgen zal dan in het PIP worden opgenomen.

Naast het inhouden op de uitkering voor de betaling van vaste lasten is het ook zorg om in die tijd aandacht te besteden aan het financieel zelfredzaam maken van statushouders. Door ze een degelijke basiskennis te laten ontwikkelen biedt hen dit de kans om zonder achterstand te starten in Nederland.

³⁰ Zie 1.3.4.

³¹ Tweede Kamer stuk 35 483, nr. 73

³² Breder snappen statushouders het financieel stelsel moeizaam. Zaken als wat een aanmaning is, wanneer een deurwaarder wordt ingezet, wat extra kosten zijn bij niet betalen, het concept van rente, zijn onbekend.

³³ Op dit moment is er alleen sprake van doorbetaling van de huur vanuit de bijstandsuitkering. In de nieuwe wet geldt dit ook voor de nutsvoorzieningen en zorgverzekering

Omdat op het terrein van de schuldhulpverlening er binnen de gemeente hard wordt gewerkt aan het ontwikkelen van de aanpak zal worden onderzocht of aansluiten bij deze aanpak tot een van de mogelijkheden hoort³⁴. Ten slotte zullen we ook met andere partners, zoals taalscholen, kijken of zij in de vorm van algemene themalessen aan de financiële zelfredzaamheid aandacht kunnen besteden.

3.5 Communicatie

De gemiddelde inburgeraar doet er enige tijd over voordat hij een voldoende beheersing van de Nederlandse taal te heeft om zichzelf te kunnen redden in de Nederlandse maatschappij. Zeker in de beginperiode van de inburgering is het begrip van de Nederlandse taal minimaal. Echter, zal er wel gecommuniceerd moeten worden met de inburgeraars. Zo resulteert bijvoorbeeld het PIP in een beschikking die voor een langere periode van grote invloed is op het leven van de inburgeringsplichtige. Het is daarom van groot belang dat hij zo goed mogelijk is voor te lichten over wat die beschikking inhoudt en wat er is afgesproken, zodat hij ook weet wat er van hem wordt verwacht.

Om die reden zal mogelijkheden worden geboden om essentiële informatie die voor alle inburgeringsplichtigen is bedoeld, zoals het PIP, zowel in het Nederlands als de moedertaal beschikbaar is. Daar waar nodig zal er gebruik gemaakt worden van tolken om de inburgeringsplichtige zo goed mogelijk te informeren. Met betrekking tot overige communicatie zal vooral in de beginperiode worden gezocht naar mogelijkheden om zo duidelijk mogelijk te communiceren, waardoor vooral in de eerste 6 maanden wordt gepoogd om altijd in het Nederlands én de eigen taal te communiceren

3.6 Handhaving

De wet geeft duidelijk aan wanneer de handhaving middels het opleggen van een boete de verantwoordelijkheid is voor de gemeente. Deze bevoegdheid geldt niet voor gezinsmigranten en overige migranten. Zij bepalen en bekostigen zelf welke inburgeringscursus zij volgen en kunnen daarom niet beboet worden wanneer zij niet verschijnen bij hun cursus. De wet stelt ook dat dit uitdrukkelijk bedoeld is als allerlaatste redmiddel om onwillige inburgeringsplichtigen te stimuleren om de verplichten na te komen.³⁵

In de visie van Gooise Meren proberen we zoveel mogelijk rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van de inburgeraars en onze ondersteuning hierop aan te passen. We hopen daarmee de inburgeraars zo op een positieve manier te stimuleren om de inburgering binnen de termijn te laten slagen, en we houden er rekening mee dat dit niet altijd mogelijk is. Toch valt niet uit te sluiten dat er momenten zijn dat de gemeenten of DUO zal moeten handhaven.

Echter, gezien inburgeraars al in een moeilijke financiële situatie zitten en een boete kan leiden tot financiële problemen, hanteren we de richtlijn dat het middel van een boete met uiterste zorgvuldigheid moet worden gebruikt en in lijn is met de beginselen behoorlijk bestuur, rechtsgelijkheid en anderzijds boeten en maatregelen in het kader van de Participatiewet.

Op de volgende pagina het overzicht met de bijbehorende maximale bedragen.

³⁴ Zie hoofdstuk 5.2

³⁵ Memorie van toelichting 4.2.1.

Niet voldoen aan verplichting	(maximale) hoogte boete	Uitvoerende partij
Verschuipen voor en meewerken aan brede intake (incl. leerbaarheidstoets)	€ 250	Gemeente
PIP naleven: <ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan voortgangsgesprekken • Deelnemen aan PVT, MAP • Deelnemen aan inburgeringslessen 	€ 800	Gemeente
Binnen 3 jaar: <ul style="list-style-type: none"> • Slagen voor het inburgeringsexamen (B1-route) óf • Slagen voor het taalschakeltraject (onderwijsroute) óf • Voldoen aan de z- route 	€ 1000	DUO
Binnen 3 jaar PVT afronden & ondertekenen	€ 340	DUO
Binnen 3 jaar MAP afronden	€ 340	DUO

4 Financiële middelen voor de nieuwe inburgering

Gemeenten zullen structureel gelden krijgen van het Rijk voor de uitvoering van de inburgering op basis van het aantal statushouders en gezinsmigranten die binnenkomen. Binnen deze gelden wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen middelen. Dit zijn enerzijds de middelen voor uitvoeringskosten, zoals kosten op beleid, begeleiding, en uitvoering, en anderzijds de middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen, zoals taallessen en de MAP. In dit hoofdstuk geven we allereerst een overzicht van de middelen, waarna we een schets maken van de verwachte uitgaven.

Voor de uitvoering van de wet krijgen gemeenten gelden voor de uitvoeringskosten binnen de eigen organisatie en voor de inburgeringsvoorzieningen die zij moeten inkopen.

4.1 Middelen voor inburgeringsvoorzieningen

Onder de middelen voor inburgeringsvoorzieningen vallen de middelen voor de leerroutes, de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject (PVT) en de inzet van tolken. Deze middelen worden uitgekeerd via een SPUK (specifieke uitkering). Het Rijk heeft een schatting gemaakt van wat er gemiddeld per statushouder aan elk van die taken zal moeten worden uitgegeven en op die manier de hoogte van de uitkering aan de gemeente bepaald. De vaststelling van de jaarlijkse uitkering wordt gedaan op basis van de volumeprognose van instroom in een gemeente, en wordt later getoetst en gecorrigeerd op basis van de werkelijke hoeveelheid instroom in het opvolgende jaar.

De hoogte van de uitkering per persoon verschilt sterk tussen die van een statushouder en een gezinsmigrant. Voor de statushouder staat voorlopig een bedrag van € 12.712, daar waar er per gezinsmigrant een bedrag van € 589 wordt uitgekeerd. Dit grote verschil komt voort uit het feit dat er vooral voor de taallessen (leerroutes) en de maatschappelijke begeleiding veel geld wordt toegewezen en alleen de statushouders hiervoor worden vergoed. Hieronder staat hoe de raming per persoon is uitgesplitst op verschillende onderdelen.

	Statushouders	Gezins- en overige migranten
1. Leerroutes	€ 10.000	-
2. MAP	€ 136	€ 195
3. Maatschappelijke begeleiding	€ 1.944	-
4. PVT	€ 216	€ 216
5. Tolkvoorziening	€ 417	€ 179
TOTAAL:	€ 12.715	€ 590

(figuur 1)

Deze middelen voor de inburgeringsvoorzieningen worden uitgesmeerd over een periode van drie jaar, de tijd die er nu staat voor het behalen van de inburgering. Hierbij zijn de kosten zo verdeeld dat vooral in het eerste jaar een groot deel van de uitkering aan de gemeente wordt overgemaakt, doordat de meeste kosten liggen in de beginperiode.

4.1.1 Aantallen Gooise Meren

De totale middelen voor de inburgeringsvoorzieningen zijn dus afhankelijk van het aantal inburgeraars die in de gemeente worden geplaatst. Gezien de huisvesting van het aantal te huisvesten statushouders pas aan het eind van het jaar bekend wordt gemaakt kunnen we nu nog geen definitieve inkomsten berekenen. Echter, we kunnen wel een schatting maken op basis van de afgelopen jaren.

Jaar	Aantal statushouders totaal:	Aantal statushouders 18+ ³⁶	Aantal gezins- en overige migranten
2018	95	56	35
2019	43	29	32
2020	44	28	32
2021	76	14 (tot nu toe)	22

Voor de jaren 2022-2025 proberen we een inschatting te geven door het gemiddelde van de laatste 4 jaar door te trekken naar de komende jaren. Dit zou betekenen dat er in de komende jaren ongeveer 64 statushouders, en 35 gezins- en overige migranten per jaar in onze gemeente zullen komen wonen. Van die 64 statushouders zullen er 40 volwassenen zijn.³⁷

Jaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
SPUK	€ 0	€ 0	€ 366.120	€ 545.320	€ 590.120	€ 590.120

4.2 Middelen voor de invoering en uitvoering van de wet:

Gemeenten ontvangen naast die hiervoor beschreven middelen voor inburgeringsvoorzieningen ook een structurele bijdrage om te komen tot een goede in- en uitvoering van de wet. Deze bijdrage wordt verstrekt via een integratie-uitkering en bepaald op basis van het inwonersaantal van de gemeente.³⁸

Bij de raming van het budget voor in- en uitvoeringskosten zijn de volgende onderdelen meegenomen:

- Brede intake en PIP
- Inkoop
- Inrichting systemen (ICT)
- Voortgangsgesprekken (casemanagement) -> integratieconsulent
- Handhaving
- Ontzorgen, incl. begeleiding naar financiële zelfredzaamheid
- Beleid en ondersteunende processen

Deze uitvoeringsmiddelen zijn bedoeld voor bovenstaande onderdelen, maar zijn niet zodanig uitgesplitst in de toekenning aan de gemeente. Deze krijgt het bedrag in totaal op de rekening en mag deze verder naar eigen inzicht besteden.

³⁶ Gemiddelde 63,3% volwassenen over 2018-2020.

³⁷ Hierbij is dan geen rekening genomen met eventuele uitstroom uit Afghanistan.

³⁸ Bronnen: meicirculaire 2020, decembercirculaire 2020 en meicirculaire 2021 Gemeentefonds.

4.3 Overzicht totaal verwachte middelen

De gemeente krijgt vanaf 2022 de middelen voor de voorzieningen en de middelen voor de invoering en uitvoering van de wet in een keer uitgekeerd per jaar. Over de besteding van de in- en uitvoeringskosten hoeft geen verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd aangezien de middelen via de algemene uitkering gemeentefonds ter beschikking worden gesteld. Voor de besteding van de inburgeringsvoorzieningen zal gelden dat middelen die overblijven terug moeten vloeien naar het Rijk. In onderstaande tabel staat een overzicht van de totale middelen die we verwachten te ontvangen.

Soort middelen / jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
integratie-uitkering	€ 78.417	€ 219.776	€ 221.775	€ 214.862	€ 207.185	€ 203.593
SPUK	€ 0	€ 366.120	€ 545.320	€ 590.120	€ 590.120	€ 590.120
specifieke uitkering voorzieningen inburgering						
Totalen	€147.147	€615.341	€813.340	€855.427	€847.750	€793.713

4.4 Verwachte kosten nieuwe Wet inburgering

In de huidige wetgeving is er een tweedeling tussen de Wet inburgering en de Participatiewet. Met het in werking treden van de nieuwe Wet inburgering zal hier een verandering in komen. De gemeenten dienen dan vanuit zowel de nieuwe Wet inburgering als de Participatiewet regie te voeren op de inburgeringsplichten en te komen met een gecombineerde aanpak. Vanuit de nieuwe Wet inburgering brengt dit kosten met zich mee op de onderdelen zoals deze staan beschreven in hoofdstuk 1.2.2, en de kosten om de organisatie klaar te maken voor deze taken. Vanuit de Participatiewet maakt de USD nu ook kosten op deze doelgroep door hen te laten begeleiden door klantmanagers die middels maatwerkvoorzieningen hen proberen te helpen aan een baan te komen.

Doordat de nieuwe Wet inburgering een aantal nieuwe taken aan gemeenten toebedeelt, en specifiek stelt dat er drie verschillende leerroutes moeten worden ingekocht, zijn de kosten voor een groot deel afhankelijk van de prijsbepaling op die onderdelen. Hierbij geldt dat vooral de inkoop van de leerroutes, en dus de uitkomst van het regionale aanbestedingstraject, een grote impact heeft op het beschikbare budget op andere onderdelen. Landelijk stellen veel gemeenten dat de gelden de kosten niet zullen dekken³⁹.

Op dit moment is de aanbesteding op de B1 route en de Z route afgerond en hebben wij als regio een goede prijs kunnen afspreken met de taalaanbieders op die routes. Echter, op de onderwijsroute zijn geen inschrijvingen gekomen. De aanbesteding op de onderwijsroute loopt landelijke vast, omdat de prijsstelling volgens taalaanbieders niet reëel is.⁴⁰ Om toch de inburgeraars die het best gebaat zijn bij deze onderwijsroute een passend taaltraject aan te bieden, zal middels een nieuwe aanbestedingsprocedure met een hogere prijsstelling alsnog worden geprobeerd deze route in te kopen. Deze hogere prijsstelling is mogelijk door te compenseren op de relatief lagere prijs van de B1 en Z route.

Gezien de aanbesteding van de onderwijsroute nog loopt is nog niet volledig in te vullen in welke mate onze ambities tot inrichting van het programma aan begeleiding en activiteiten kunnen worden gerealiseerd. Uiteraard geldt hierin wel dat de verplichte onderdelen altijd voorgaan op de niet verplichte onderdelen. De keuzes wat betreft de niet verplichte onderdelen zullen vooral liggen in de

³⁹ Binnenlands Bestuur: "structureel tekort dreigt bij invoering wet inburgering op 1 januari 2022.

⁴⁰ NRC: Gemeenten: te weinig geld voor inburgering statushouders via onderwijs bij ROC.

mate van extra begeleiding die kan worden geboden op de maatschappelijke participatie, het financieel ontzorgen en het aanbieden van extra begeleiding aan gezinsmigranten en de ondertussengroep.

Omdat we graag budgetneutraal willen blijven in de uitvoering van de Wet, en vooral in de evaluatie van het nieuwe stelsel eventueel extra begeleiding willen bieden, kiezen we er nu voor om in beginsel weinig extra begeleiding te bieden aan gezinsmigranten en de ondertussengroep. Zo beschrijven we dit ook in hoofdstuk 3.2 en 3.3. Ook de extra financiële begeleiding naast het financieel ontzorgen zullen we om die reden op een later moment evalueren.

5 Verdere verloop

5.1 Vervolg van de invoering van de nieuwe Wet inburgering

Op 1 januari 2022 zal de nieuwe Wet inburgering in werking treden. Op dat moment is het belangrijk dat de eerste inburgeraar die in onze gemeente komt wonen ook op basis van die wet kan worden geholpen. Er moet een brede intake worden afgenomen die resulteert in een PIP, er moet een consulent zijn die hem begeleidt naar zijn taalschool en andere verschillende partners die hem helpen met de inburgering, zoals bij de maatschappelijke begeleiding, PVT, en MAP. Dit zijn allemaal onderdelen op zijn route naar Nederlanderschap.

Naast alle onderdelen die in de wet worden genoemd willen we ook kijken hoe we vanuit onze gemeente zo goed mogelijk gebruik kunnen maken van de beschikbare middelen om daar nog en schepje bovenop te doen. Echter, gezien we van de financiële situatie vooralsnog niet een volledig beeld kunnen schetsen zullen een aantal van onze ambities nog even moeten worden uitgesteld, totdat we een beter overzicht hebben. Op het moment dat we onze nieuwe taken dan hebben opgepakt zullen we per punt evalueren wat de kosten en baten zijn van het uitbreiden van onze diensten voor deze groep. Dit is ook het moment om de specifieke uitvoering van de wet op te nemen in een uitvoeringsplan.

In dit hoofdstuk geven we graag een overzicht van wat er in de komende jaren zal worden ondernomen om te kijken hoe we kunnen komen tot een optimale uitvoering van de inburgering.

5.2 Planning

Maatregel	Inhoud	Partijen	Wanneer
Evaluatie besteding inburgering	Doordat veel van de financiële kaders tot laat in 2021 onduidelijk zijn gebleven hebben we gekozen voor een prioritering bij de inrichting van de inburgering. Aansluitend bij de P&C cyclus willen we kijken hoe het financiële plaatje eruit ziet.	Financiën Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal domein	Q2 2022
Onderzoeken haalbaarheid financiële begeleiding inburgeraars.	De inburgeraars, voornamelijk statushouders, zijn een groep die nog moeite heeft met het begrijpen van het financiële systeem. We onderzoeken of het nodig is, en wat de kosten zijn, van het financieel begeleiden van inburgeraars.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal Domein	Q2-Q3 2022
Opleveren van het uitvoeringsplan nieuwe Wet inburgering 2022	Voor de vertaling van het beleid in en concrete en specifieke uitwerking voor de uitvoerende partijen zal een uitvoeringsplan worden geschreven.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal Domein Adviesraad Werk en Inkomen Gooise Meren Beraad Gooise Meren	Q2-Q3 2022

Evaluatie ondertussengroep.	De ondertussengroep is de groep inburgeraars die nog valt onder de oude wet terwijl het stelsel is veranderd. We onderzoeken of zij goed worden meegenomen in de nieuwe organisatie van de inburgering en in welke mate extra begeleiding nodig is en wat hiervoor de mogelijkheden zijn.	Uitvoeringsdienst Sociaal Domein Vluchtelingenwerk	Q3 2022
Ontwikkelen groen traject voor inburgeraars.	Bussum is groen! Het is daarom logisch om te kijken of het mogelijk is om in de eigen organisatie een traject naar de groenvoorziening op te zetten voor inburgeraars.	Beleid BORG Uitvoeringsdienst Sociaal domein	Q1 2023
Verkennen trajecten naar de bouw en horeca met de regio.	Het succesvolle zorgtraject dient opvolging te krijgen naar andere sectoren.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal Domein Regio Gooi en Vechtstreek WSP	Q1 2023
Evaluatie positie gezinsmigranten.	De nieuwe Wet inburgering legt ook nadrukkelijk meer focus op het begeleiden van gezinsmigranten. In de uitvoering van de wet hebben wij gekozen voor een minimale begeleiding van deze groep, omdat zij al begeleiding kunnen krijgen van hun partner. Hier onderzoeken wij de voor- en nadelen van extra inzet op de begeleiding van gezinsmigranten.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal domein	Q2 2023
Evaluatie algehele beleidskader	Op basis van een aantal klantreizen zal worden gekeken in welke mate het beleid, zoals beschreven in hoofdstuk 2.3, kan worden toegepast met de huidige manier van werken. Welke keuzes in de uitvoering van de wet moeten worden heroverwogen.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal domein	Q1 2024
Her-evaluatie beleid	Evaluatie van het beleid en de inburgering van de laatste jaren.	Beleid Uitvoeringsdienst Sociaal Domein Taalscholen Maatschappelijk partners Inburgeraars	2025